

A

Adalbert av Bremen 81
Adils, sveakung i Uppsala 114
Adalstein, kung i England 47, 48, 52, 53
Afzelius, Arv. Aug. 95, 98
Agni, sveakung i Uppsala 114
alfabet 84
Alfr úr Króki 131
Alfr och Yngvi, sveakungar i Uppsala 114
allsherjargoði 22
Alltinget 20, 21, 22, 23, 24, 75–79, 83, 103, 104, 109, 118, 122–123, 126, 131, 132, 133, 154, 175, 181, 182, 183, 184, 185, 187, 188, 189, 192
Alrekr och Eiríkr, sveakungar i Uppsala 114
Alvismál 86, 90
Ane (Áni, Aun), sveakung i Uppsala 114
Áni (Aun, Ane), sveakung i Uppsala 114
Anund (Qnundr), sveakung i Uppsala 114
Ari Jónsson, lagman 156
Ari Thorgilsson hinn froði 8, 78, 81, 84
Arnarnæiske Haandskriftsamling, Den 164, 181
 Danskarna, som annars är förtjänta av föga tacksamhet från isländska historikers sida, har verkligen tagit vård om den stora isländska litteraturen på ett mönstergillt sätt. Isländska nationalister klagade emellertid länge över att deras urkunder befann sig i Köpenhamn, och det kan man ju också förstå. 1935 skrev sålunda författaren

Gunnar Gunnarsson en lyrisk utgjutelse på danska:

”Det faar være oss en Trøst, at Resultaterne af vort Arbejde har man nok kunnet berøve og fraatuske oss i vor Fattigdom, men ikke selve Indsatsen. De Faar og Kalve, hvis Skind Bøgerne er skrevne paa, har græsset paa islandske Bergskraa-ninger. Paa desamme Skrænter er Urterne plukket til det oforgængelige Blæk. Stenene, som skrabet til Støv og rørt med Olie illuminerer Skindbogbladene, er samlet ved islandske Bække og Bjergkilder. De Svaner og Gæs, hvis Fjer blev skaaret till Penne, har svømmet med islandske Sommerhimle over sig paa ensomme Indsøers spejlende Vande. Lutter eventyrlig Forgængelighed. Og en ikke mindre eventyrlig Uforgængelighed.

Og sidst, men ikke mindst: Ad islandske Sind er Sagaen runden – foruden at islandske Hænder har arbejdet med at berede Skindene, samle Sten til Farver, Urter til Blæk. Og saa har den flitige Skriver siddet med Fjerpennen i den ene Haand, Blækhornet i den anden og i den lange Vinter vel med Tranlampen ved Siden af Blækhornet, ogsaa for Varmens Skyld, og prentet.”

Arnfinn Thorsteinsson, hirdstjóri
 140

Arni Helgason, biskop 130, 133

Arni Magnússon, antikvarie, professor 164

Arnarhól, en skans 178

Register och kommentarer

- Arni Oddsson, lagman* 161
Arni Olafsson, biskop, hirðstjóri 146
Arni Thorláksson, biskop 127, 128–130
Arnkel Thorolfsson 39, 40
Arnor Thordarson, sýslumaðr 135
Arnorr Thordarsson jarlaskald 48
Asdis, biskop Ögmunds syster 155
Áskell goði 61
Asker, ärkebiskop i Lund 82
Aslaug 46
Asmundr Långhår 37
Ásolfr Alskik, eremit 74
astronomi 30
 En enkel man vid namn Oddi
 Helgason hade ett överväldigande intresse för himlakropparnas gång och lysande. Han arbetade hos en bonde på nordlandet och bedrev även fiske men fann i alla fall tid att göra en mängd observationer och mätningar. Han levde på 1100-talet och har gått till historien som Stjörn-Oddi.
 Ett par kalendariska avhandlingar skrevs vid samma tid av en isländsk präst som hette Bjarni Bergthorsson.
Atlakviða 86
Atlantpakten 194
Aud den djuptänkta 9, 34, 45, 74
Aud, Bardis hustru 63
Audun Illskælda, skald 46
Audun Raudi, biskop på Hólar 130, 133, 135
Aun (Áni, Ane), sveakung i Uppsala 114
aurar 20
 Valutaenheten i fråga heter i singularis *eyrir*, öre. Affärer på det medeltida Island gjordes dock sällan upp i pengar. Betalning brukade ofta ske i tyg, som mättes i *alnir*, singularis *öln*.
Ávaldi, en bonde 49

B

- Balder* 112
Bandamanna saga 33
Bardafossar 57
Bardi, en arg äkta man 63
Bergen 110, 124, 130, 133, 139, 142, 145
Bergthor 24
Bergthora 68, 71
Bergthorshval 67–71
Bernhard, biskop 80–81
Bersi på Borg, en rik präst 108
Bessastadir 141, 155, 160
Bielke, Henrik, hirðstjóri 161, 170
Biskopasögur 83
Biörner, Eric Julius 169
Bjarkamál 65
Bjarnarnes, ett gods 156
Bjarnar saga Hitdælakappa 33, 64
Bjarni Brodd-Helgason 62
Bjarni Herjolfsson 72
Bjarni Thorarensen, diktare 180
Björn Asgeirsson, skald 64
Björn Einarsson 139
 Den store resenären Björn Einars-

- son besökte Rom tillsammans med sin hustru och biskop Oddgeir på Skálholt anno 1385. Hemresan företogs med fyra skepp som var destinerade till Norge, men ett kom ur kurs och hamnade på Grönland, där det äkta paret nödgades tillbringa två hela år. I Norge blev de i sinom tid arresterade och anklagade för olaga Grönlandshandel men svor sig fria och anträdde en ny färd till Rom, varifrån de på 1390-talet besökte bland annat Jerusalem. Hemkommen till Island omsider råkade Björn Einarsson i gräl med en tidigare reskamrat som hette Thord Sigurdsson, och i spetsen för var sitt följe drabbade de ihop vid Gnup i Dyrafjördur där två av Björns män stupade och han själv blev sårad så att han måste söka asyl i en kyrka. Under det år som följde samlade de båda antagonisterna folk till ett nytt möte, och bäst lyckades Björn Einarsson, som fick ihop nittio beväpnade män förutom en lagman, en biskop och många präster. Med denna skara red han hem till Thord Sigurdsson och ställde honom till svars för de båda som dödades vid Gnup. Thord Sigurdsson hade bara femtio man omkring sig, så han dömdes fredlös, men det överläts åt konungen att bestämma huruvida domen inte kunde få vara villkorlig. Andra isländska stormän lyckades till sist åvägabringa försoning, varvid Thord gick med på att betala en stor summa pengar och att ställa till ett passande kalas för Björn och hans hustru. Huruvida det sistnämnda blev lyckat vet inte eftervärlden.
- Björn Hitdælakappi, skald* 48
Björn Jónsson, son till Jón Arason 157
Björn Jónsson, politiker 190
Björn Thorleifsson, hirdstjóri 143
Björn Thorvaldsson 110
Björn i Sauðlauksdalur, potatisodlare 172
Björn östmannen 34, 35
Bodvar Egilsson 53, 54
Bolli Thorleiksson 75
Borg 51, 108
Bork digre 38, 39
Botolf, biskop på Hólar 118
Bragi enn gamli Boddason 46
brandförsäkring 21
Brandr, biskop på Hólar 106
Brandr Jónsson, abbot, biskop 127
Brandur Halldórsson, godsägare 141
Brate, Erik 97
Brattalið 73
Braut-Önundr (Bröt-Anund), sveakung 114
Bray, Oliver 92, 96
Breidabólstaður 163
Breta sögur 138
Breviarium Nidrosiense 163
britter 139–145, 159, 176–179, 192
Brodd-Helgi 62
Brynjolfur Sveinsson 85, 164
 Handskriften som den fantasifulle biskopen döpte till Sæmunds Edda finns i gott behåll och heter nu Codex Regius. Den hör till de dyrgripar som danskarna hyggligt nog återlämnade till det fria Island 1971. De hade vårdat dem väl och gjort dem berömda.
Bråvalla slag 138
Bröt-Anund (Braut-Önundr), sveakung 114

C

Celibat 82, 128, 129
Christian I 142, 143, 144, 148
Christian II 149
Christian III 150, 154, 155, 156,
 157
Christian IV 150, 160, 161
Christian VIII 182

Christian IX 188
Christian X 193
Christian Skriver 158
Christoffer av Bayern 142
Clarke, Martin 92, 96, 101
Collinder, Björn 89, 98

D

Dadi Gudmundsson 157, 158
Dagr, sveakung i Uppsala 114
Dale, Thomas, kapare 141
Dalstun, Nicolas, sjöbuss 141
Dammin, Balthasar von, hirdstjóri
 141
De la Gardie, Magnus Gabriel 165
De los Rios, D. A. 96, 101
Didrik von Minden 153, 154

digerdöden 134, 139
dimsvälten 174
Dimmvisorna 59
Dómaldi, sveakung i Uppsala 114
Dómarr, sveakung i Uppsala 114
Drangey 37
Dritsker 35
Droplaugarsonar saga 33, 60–61
Dyggvi, sveakung i Uppsala 114

E

Eddan, den poetiska 86–102
 Sådan den ser ut i nutida upplagor
 är boken i allt väsentligt fotad på
 en handskrift som heter Codex
 Regius, väl och omsorgsfullt skriven
 i senare hälften av 1200-talet. Där
 finns en lakun – från mitten av
 Sigrdrífumál till slutet av Sigurðar-
 kviða – men andra handskrifter

finns lyckligtvis också, framför allt
 Codex Wormius från början av
 1300-talet.

Oerhörda lärda mödor har ned-
 lagts på att datera eddadikterna.
 I det tidiga 1800-talet, då det för-
 utsattes att det rörde sig om ett
 samnordiskt arv, var alla eniga om
 att de borde vara författade under

folkvandringstiden ca 400–800 e.Kr. intresserat litteraturforskare mycket 1871 kom emellertid en avhandling av dansken Edvin Jensen som menade att hela Eddan härrörde från Island, där den författades på 1000–1300-talen. Sedan dess har språkmän, litteraturhistoriker och arkeologer gnabbats rätt mycket i detta ämne, och numera tror man väl allmänt att Jensen inte kan ha haft helt rätt, men å andra sidan kan det inte bevisas att någon enda Eddadikt fått sin form före 900-talet då Island började befolkas på allvar. Säkert är att boken innehåller dikter av olika ålder. Den är nog skriven på Island men till någon del kanske även i Norge.

Eddan, Snorres 111–112

Eggerz, Sigurdur, rådherra 191

Egill, sveakung i Uppsala 114

Egil Skallagrimsson 51–55, 64

Einar Ol. Sveinsson 84

Einarr Helgason Skálaglamm 47, 54, 55

Beträffande tillnamnet berättar Jónsvikinga saga att den fattige skalden fick ett par vågskålar i present av sin arbetsgivare Håkon jarl som använde dessa till att spä med; de gav vid tillfället ifrån sig en glad klang. Denna barnsliga historia är dock yngre än namnet, vilket otvivelaktigt har med skål att göra, men inte nödvändigtvis med dryckenskap. Skáli på isländska kan betyda sal eller hus.

På hemväg till Island drunknade Einarr Skálaglamm omkring år 990 utanför öarna vid Hvammfjördens mynning. Av hans verk återstår fragment av en dikt med titeln Vellekla, Guldbrist, vilken har

därför att den härrör från heden tid då det invecklade skaldespråket allttjämt kunde alludera på den gamla gudatron utan några som helst hämningar. Kvädet sjunger jarlens lov. För ordinära nutida läsare är det komplett obegripligt.

Einarr Thorgilsson 104–105

Eindride Böngull 129

Eirik Blodøks 52

Eirik Magnusson, kung i Norge 129, 130, 131

Eirik jarl 48

Eirik Rauði (Erik Röde) 72, 73

Eiriks saga Rauða 72, 137

Eldgamla Ísafold 180, 191

Engström, Albert 198, 199

”Åt Häcklefjäll” är en frisk och rätt rolig reseskildring, som dock handlar mycket mer om författaren än om Island. Han reste ut med en lastbåt från Uddevalla till Siglufjörður och hem med den danska ångaren ”Bothnia” från Reykjavik. Året var 1911, då islänningarna redan hade infört vissa spritrestriktioner, ett förhållande som naturligtvis upprörde Albert Engström. Han noterar skadeglatt att det fanns 23 lönnkrogar i Siglufjörður. Det är mycket tal om pluntor och sådant i boken.

Erik av Pommern 139, 140, 142, 146

Erik Röde 72, 73, 137

Erik Segersäll 44

Erlendur Gunnarsson, varmvattenpionjär 196

Erling Skakke, jarl 106

Erp lútande 46

Eyafjörður 175

Eyolfr Guðmundarson 62

Register och kommentarer

<i>Eyolf Thorsteinsson</i> 120, 121	<i>Uppsala</i> 114
<i>Eyrbyggjasaga</i> 24, 25, 33, 79	<i>Eyvind Lodinsson</i> 27
<i>Eysteinn Erlendsson, ärkebiskop</i> 106	<i>Eyvindr Finnsson Skaldaspillir</i> 47, 102
<i>Eysteinn (Östen), sveakung i</i>	

F

fimtedómr 126
Fischbach, Friedrich 100
fjordingsdómr 126
Fjölfnir, sveakung i Uppsala 114
Fjölfnir, tidskrift 181
fjorbaugsgarðr, ett straff 105
flagga 177, 178, 191
Flateyarbók 58
flim 64
Floki Vilgerðarson 9, 10, 12
Flosi 23, 60, 71
Flugumyr 121
fornaldarsögur 30, 138
fornyrðislag 86, 87
Fostbræðrasaga 33, 64–65
Frá Fornljoti ok hans ættmönnum 138
framsókarflokkur 190
Frederik I 149
Frederik III 183
Frederik VI 180, 182
Frederik VII 183, 184, 185
Fredrik, en mild präst 75
Frej (Freyr), gud och sveakonung 66, 79, 113
 Den nordiske gud som islänningarna kallade Freyr men som på svenska vanligen heter Frö hade som bekant med fruktsamhet och sexualitet att göra. Enligt Adam av Bremen stod han staty med ofantlig fallos, cum ingenti priapo, i templet i Uppsala,

och även på Island tycks han ha uppfattats som en speciellt svensk gudomlighet. I *Flateyarbók* från 1300-talets slut finns ett avsnitt som har anknytning till svearnas kult av Frö. Det kallas *Völsathattr*, historien om Völse, och berättar att kung Olav Haraldsson en gång kom till en svensk gård där man höll sig med en fetisch som kallades Völse och var avelslemmen av en häst, inlindad i linne tillsammans med lök. Husmodern räckte den till sin man varefter den fick vandra ur hand i hand bland husets folk till tonerna av en dithörande visa. Det hela slutade denna gång med att kungen kastade Völse till husets hund, som genast slök den.

Den lilla berättelsen om Völse kan kanske ge eftervärlden en aning om arten av blotet åt Frö och varför hästkött blev så avskytt av missionärerna.

Freja 76, 81, 89
Freysteinn bov 24
Fridaröld 103
Friedrich, pfalzgreve 153
Frithiof 30, 138
Frodá 41, 42
Färöarna 139, 180
förbudslag 190

G

gala, galen 26
galder 26
Gamli sáttmáli 123
Ganglere 112
Gardarr Svávarsson 7, 66
Gardarsholm 7
Gautreks saga 165
Gefion 112
Gehring, Hugo 97
Geirmundr Heljaraskinn 34
Geirröd 90
Geitarr 62
Gellir från Mosfell 22
Genzmer, Felix 97, 100
Geysir 11, 189
Gilpin, Thomas, engelsk kapten 176
Gilsbakki 57
Gisli Magnússon, sýslumaðr 161
Gisli Oddsson, biskop 161
Gisli Súrsson 33, 38
Gizurr Isleifsson, biskop 81, 82, 103
Gizurr Einarsson, lutheran 152,
154, 155, 156
Gizurr Teitsson 76, 77, 81
Gizurr Thorvaldsson 116, 118–123
Gjessing, G. A. 100
Glum, Hallgerds andre man 67
Gnúpsdal, en gård 56
Godafoss 62, 80
godord 20, 126
Gorsleben, Rudolf 97, 100
Gottschalk Nikolasson, biskop 148,
151
Grágás 19, 27, 83
Grettir 36, 37
Sagan om denne fredlöse man är
nog mest skönlitteratur, och som
sådan är den ett mästerverk med
många minnesvärda scener och

repliker, ibland av ordspråks-
karaktär: "Ihållt är inte utsupet".
Tillfrågad hur det kändes att till-
bringa vintern på en viss plats
svarar Grettir: "Där har jag haft
det så att jag alltid blev mycket
glad åt maten när jag kom åt
någon."

Perifera notiser i denna saga
återgår nog på verkligheten. Där
berättas sålunda i förbigående om
Thore Skeggjason att han lät bygga
en stor knarr i Norge, och biskop
Sigurd invigde den med sin väl-
signelse. Thore Skeggjason seglade
därpå till Island där han inom kort
högg upp knarren, ty han var trött
på sjöresor. Förstävans plankor
satte han upp över sin ytterdörr,
och där spådde de väder. För
sunnan ven vinden vid den ena och
för nordan vid den andra plankan.
grevefejden 153, 154

Grimnismál 86
Grimr Droplaugarson 60
Grimr Geitskqr 18
Grimsey 81, 141
Griss, förmögen bonde 49, 50
Groa, Gizurr Thorvaldssons hustru

121

Grundarfjörður 175
Grönland 64, 72–73, 149
Guðbrandur Thorláksson, bibel-
översättare 163
Guðlaugr, sveakung i Uppsala 114
Guðmundr Árason, biskop 109
Bland Islands många vildsinta
prelater intar denne ett framstående
rum. När han fick efterträda biskop

Grœnlendingatháttir 72

Brand på Hólar ansågs han vara en from och saktmodig kristen, men knappt hann han tillträda ämbetet förrän han tog upp en kamp mot en grupp världsliga stormän och omgav sig med en samling hårdföra sällar som slogs med svärd och krävde gästfrihet både här och där i stiftet. Genom Sturlungarnas aktion 1207 drevs han bort från sitt biskopssäte och kallades sedan till Trondheim att redogöra för sitt leverne inför ärkebiskopen, men år 1218 var han tillbaka på Island och invecklades genast i nya bråk som slutade med att han åter förjagades från Hólar, där Snorri Sturlusons kusin Tumi Sighvatsson blev biskop i hans ställe. Guðmundr Árason satte sig fast på en ö i Skagafjörður med sitt väpnade band, men en natt kom han in till fastlandet, angrep Hólar, slog ihjäl Tumi Sighvatsson och drog sig sedan tillbaka till en annan ö. Sighvat Sturluson som naturligtvis försökte hämnas sin son jagade honom i landsflykt och drog saken inför påven, men 1226 satt Guðmundr Árason likafullt som biskop på Hólar än en gång. Stormännen skingrade nu hans följe och höll

honom i husarrest i två år, men på något sätt lyckades han ånyo komma lös och samla en väpnad skara omkring sig. Omsider gjorde han en pilgrimsfärd till Rom utan att detta ändrade hans sinnelag mycket. Fast gammal och blind omgav han sig med ett gäng löst folk av båda könen, nu ur stånd att sköta ens de enklaste förrättningar. Han dog 1237 som biskop i Hólar, fast han vid det laget var suspenderad av påven. Detta fick han aldrig veta.

Guðmundr Oddsson 82

Guðmundr på Möðravellir 62

Guðmundur Kamban 198

Guðriðr 73

Guðrun 45

Guðrunarkviða 86

Gulatinglagen 18

Gunnar Gunnarsson, författare 198

Gunnar på Hlidarendi (Lidarände) 67-70

Gunnbjörn, vinddriven islänning 72

Gunnlaug Ormstunga 33, 48, 57-58, 151

Guttorm Sindri, skald 46

Gylfaginning 112

Gylfi, sveakung i Uppsala 112

Gödecke, P. A. 91, 98

Göte av Västergötland 166

Götrik, kung av Västergötland 167

H

Haflidaskrá 83

Haflíði Mársson 83, 104

Hafstein, Hannes 190

Hákonarmál 47

Hákonar saga gamla 124, 125

Hálfðan Hvitbeinn 114

Register och kommentarer

- Halldis, Snorri Sturlasons hustru* 116
Halldór Snorrason, präst 104
Halle, svensk bärsärk 44
Hallfredr Ottarson vandæraedaskald 47, 49, 50, 75
Hallgerd 67, 68, 70
 ”Handen är icke länge glad åt hugget”, lyder en annan god replik till Hallgerd. Den fälls av Rannveig, moder till Gunnar på Lidarände.
Hallgrim Pjetursson, psalmdiktare 163
Hallr Gizurrsson 121
Hallr på Sida 27, 76
Hallr Thorarinsson 78
Hallr, son till Thuriðr 63
Hallstein, Droplaugs andre man 60
Hallvard Gullsko 122
Hallveig, Ingolfs hustru 11
Hamburg 145, 150
Hannes Finnsson, biskop 174
Hannes Pálsson, ståthållare 141
Hans, kung 145
hanseater 129, 131, 143, 144, 145
Hansen, Olaf 94, 99
Hár, Jafnhár och Thríði 112
Harald Gråfell 47, 56
Harald Hårdråde 48
Harald Hårfagre 16, 67
Háttatal 111
Haukr Erlendsson, lagman 137
Hauksbók 137
Hauser, Otto 93
Hávamál 47, 86, 91–101
Hebriderna 8, 144
Hedin från Svalbard 75
Heidarviga saga 33, 62
Heidenstam 69
Heiðreks saga 138
Heimskringla 113–116
Heinrik Kárason, biskop 120, 121, 122
Hekla 11, 134, 135
Helga Arnardóttir 10, 11
Helga den fagra 57, 58
Helgafell 25, 35, 79, 105
Helgi Asbjarnarson 60
Helgi Droplaugarson 60
Helgi enn magri 17, 34, 35, 36, 66
Helgi Thorvaldsson 60
helgon 107, 108
Henry V, kung av England 140
Henry VI 142
Henry VII 145
heraðsting 131
Herdis, Snorri Sturlusons maka 108
Hervararsaga 138, 169
Hildigunnr 70
hirdstjórar 136, 143, 170
Historia Rerum Norwegicarum (Torfæus) 164
Hjalti Skeggjason 76, 77
Hans far hette nog verkligen Skeggi, den skäggige. Det var inte ovanligt att detta namn gavs åt nyfödda på Island.
Hjaltland 18, 139
Hjort, V. B. 96, 99
Hjörleifr Hróðmarsson 10, 11
Hjörleifshöfði 11
 En historia från 1700-talet om att Leifr skulle ha begravts uppe på berget Hjörleifshöfði vars branta topp därvid skulle ha störtat rakt ner i havet är väl inte värd tilltro men kan kanske vara ett belägg för det isländska landskapets raska förvandling på denna kust. Hjörleifshöfði är nu omgivet av sandfält på alla sidor och ligger bortåt tre kilometer från havet.
hlautbollur 25
Hlidarendi 67–70
hóf 24, 25

Register och kommentarer

- Hofstadir* 25
Hofudlausn 53, 87
Hólar 82, 84, 107, 109, 121, 127, 146, 148, 158, 176
Holder, Alfred 101
Hollander, Lee M. 92
Holm, Ivar 136
Holmfast Guðmundsson 162
Holmgönga-Bersi 56
 Denna historiska person har efterlämnat femton så kallade lausavisur, fristående dikter; de handlar alla om strid och blodbad. I en av dem säger han sig ha fällt trettiofem män i tvekamp, i en annan klagar han över ålderdomens orkeslöshet.
Hólmverjasaga 33
Horðr Grimkelsson 37
Hrafn Oddsson 121, 129, 130
Hrafn Önnundsson 58, 151
Hrafnkel Freysgoði 33, 66
Hraunforsar 57
hreppar 21
Hrisey 141
Hrólfur Helgason 35
Hrólfur Kraki (Rolf Krake) 114
Hugleikr, sveakung i Uppsala 114
Huitfeldt, Christoffer 155, 156
Húsavík 7, 141
Hvamm-Sturla 104–106, 108
Hymiskviða 86, 89
Håkon Håkonsson, kung 109, 117, 118, 122, 123, 124
Håkon jarl 47, 58, 59
Håkon Magnússon, (Hålegg) 131, 132
Håkon Magnusson (Folkunge) 136
hästkött 78, 80. Se även *Frej*.
Hofudlausn 53, 87
Hogni Gunnarsson 70
Hönsa-Thori 23, 33, 66
Höskuldr Kollsson 45, 67
Höskuldr Thráinnsson 70, 71

I

- Ibe, Jón* 141
inflation 193, 194
Ingeborg, Thore herses dotter 167
Ingibjörg Sturludóttir 121, 122
Ingjaldr inn illráði 114
Ingjaldr, måg till Hvamm-Sturla 105
Ingólfr Arnarson 10, 11, 12, 17
Ingvar Vittfarne 138
irländare 8, 74
Isafjörður 175
Íslands thusund ár 189
Ísleifr Gizurrsson, biskop 81
Íslendingasaga (Sturla Thordarson) 125
isländska språket 137
Ivar Englason 122
Ivar Holm, hirdstjóri 136
Ívarr inn Viðfadmí 114
Ízlendingabók 8, 78, 81, 164
ízlendingasögur 30

J

- James III, kung av Skottland* 144
Jarlsnid 59
Jarnsida, lagbok 125, 126
Johan Matthiasson, teolog 163
Jóhan Sigurjónsson 198
Jomsvikingasaga 138
Jón Arason, biskop 151–155
Jón Einarsson, lagman 126
Jón Einarsson, präst 152
Jón Guðmundsson, utgivare av "Tjóðolfr" 188
Jón Hallsson, sýslumaðr 135
Jón Hedinsson, präst 154
Jón Loptsson 105–106, 107, 108
Jón Rúgman 165
Jón Rognvaldsson, trollkarl 163
Jón Sigmundsson, lagman 148
Jón Sigurdsson 181, 183, 184, 186, 188
Jón Thorsteinsson, psalmdiktare 160
Jón Ögmundarson, biskop, helgon 82, 107
Jón, ärkebiskop i Trondheim 128, 129
Jónas Hallgrímsson, poet 181
Jones, Alexander, brittisk officer 178
Jónsbók 126
Jóns saga helga 108
Jónsson, Kr., rådhera 190
Jordan, Wilhelm 97
Jämtland 34, 60
Jöns Gerekeßson, biskop 146, 147
Jørgen Jørgensen, äventyrare 176–179
Jörundr, sveakung i Uppsala 114
Jörundr hinn kristni 74
Jörundur Thorsteinsson, biskop 127, 129, 130

K

- Kaldaldarnes* 153, 156
Kalmarunionen 139–142, 148
Kamban, Guðmundur 198
Karl Knutsson Bonde 142
Karl (XIV) Johan 180
Karlsefni 73
Katla 173
Keflavík 194
kenningar 88
Ketill, landnámsman 60
Ketill Gufa 16
Ketill Hængr 17, 67
Ketill Thorsteinsson, biskop 82
Kettil Götriksson av Västergötland 168
Kielfreden 180
Kirkjuból 146
Kirkjubær, kloster 154
Kjartan Ólafsson 45, 75
Kjartan Thoroddsson 42, 43
Klængur, biskop 105, 106
Klængur Bjarnarson 119
Kodrán Guðmundarson 62
Kolbein Sighvatsson 118

Register och kommentarer

Kolbrúna 64
Kolfinna 49, 50
Koll, en högättad man 45
Kolskegg 69
konungasögur 30
Kópavogur 161
Kormákr Ögmundarson, skald 47, 56–57
Kormáks saga 33
Krafla 173
Kristnes 36
Kristnisaga 75, 78, 137, 164

kviðr 21
 Nämnden ifråga utsågs av vederbörande goði bland kärandens grannar. Svaranden kunde utse en bjargkviðr på fem medlemmar. Han kunde även anförä jäv mot medlemmar i kärandens kvið, och dessa utbyttes i förekommande fall.
Kvällulf 51
Københavns Hørkammer-Compagni 170, 171

L

La Cour, Vilh. 94, 99
Lade, norsk jarlagård 58
Lakagígar 174
Lambastaðir 16
landnám 17
 Landnámsmannen Ketillbjörn, son till jarlen Håkon Grjotgardsson i Norge, kom till Island med sitt skepp Eliði, vilket härmed meddelas för det fall att någon läsare av "Frithiofs saga" alltjämt finns i Sverige.
Landnámabók 7, 10, 11, 27, 30, 62, 66, 74, 125, 137, 164
landshöfðingi 188, 190
Landsuppfædningsfélag 176
landsyfírréttr 175
landvarnarflokkur 190
Larsen, Martin 99
Laurentius Kalfsson 135
Laxdælasaga 33, 45
 Guðrún Ósvífrsdóttir hade en son vid namn Gellir vilken blev fosterfar till Ari hinn froði. Denne gjorde

flitigt geneologiska anteckningar med korta redogörelser för viktiga händelser, och det finns anledning att tro att detta material har legat till grund för Laxdæla saga, som torde vara skriven omkring år 1240. Sagan har likafullt riddarromantiska drag och är kanske inte så pålitlig som historisk källa. Där emot rymmer den innehållsdigra formuleringar i den här stilen: "De båda makarna trivdes väl samman ehuru de vanligen inte hade mycket att säga varandra."
Laxness, Halldór 198
Leesthal, signora de 97
Lehmann, Orla 187
Leifr Eiríksson inn heppni 72, 73
Leifr Hróðmarsson 10, 11
Leikne, en svensk børsärk 44
lendrmaðr 110, 117
Lidarende (Hliðarendi) 67–70
ljóðaháttr 86, 87
Ljósveitningasaga 33, 62, 82

Register och kommentarer

Loddfáfnir 91

Lodin Lepp 126

Lokasenna 86, 90

Luther, Martin 153

lygisögur 138

lōgrétta 22, 126

lōgsögumaðr 22, 126

M

Má Hallvarðsson 24

Magnus den gode 48

Magnus Barfot 105

Magnús Björnsson, lagman 161

Magnus Eriksson, kung i Sverige
och Norge 133, 135, 136

Magnus Erlingsson, kung i Norge
106

Magnus Lagaböter, kung i Norge
123, 126, 128

Magnús Stephansen 175, 176, 180

Magnus, Jöns Gerekeßsons son 146

Malmö 150, 161

Man, ön 144

Már, en besvärlig man 103

Marcellus de Niveriis 147

Margareta, drottning 139

Margareta Vigfúsdóttir 146, 147

Margrethe, drottning av Skottland
144

Martein Einarsson, biskop 156, 157,
158, 159

Melkorka 45

Meyer, Marcus 154

Michael, ärkeängel 76

Midbæ, en gård 60

Miklagård 69, 75

Minden, Didrik von 153, 154

móduhardindin 174

Mortensson-Egnund, Ivar 95, 100

Mule, Lauritz, dansk kommendant
157

Mývatn 61, 173

Möðruvellir, kloster 124, 157

Møller, H. G. 94, 99

Mórdr Valgardarson 71

N

Naddodd viking 7

Narfi, en huskarl 56

Níál 23, 67-71, 76

nid 49, 50, 58, 59

En icke alltför trovärdig historia
om nid som politiskt vapen berättar
Snorri Sturluson i Olav Tryggva-

sons saga. Ett isländskt skepp
strandade i Danmark, fogden Birger
bemäktigade sig lasten som strand-
vrak och kung Harald Gormsson
lyssnade inte till de rätta ägarnas
klagomål. En lag utfärdades då på
Island att det skulle kvädas nid-

Register och kommentarer

visor om såväl kungen som fogden, ett nid för varje näsa i landet. En sådan visa meddelas; den liknar kungen vid en brunstig hingst och fogden vid ett sto, och detta är nog typiskt; nid tycks i regel ha inneburit beskyllningar av sexuell art. Danakungen som på detta sätt hade blivit nidad av ett helt folk tänkte segla till Island och ta hämnd, men först skickade han en trollkunnig man att rekognoscera landstignings-

möjligheterna. Denne tog sig dit i skepnad av en val men mötte så många avvärjande kusligheter att kungen på hans råd avstod från företaget.

Niveriis, Marcellus de 147-148

Njord 113

Norby, Søren, amiral 149

Nordiska Kiämpadater 169

Norna Gest 138

Ný Félagsrit 183

O

Odd, bror till en missionär 75

Odd Gottschalksson, lutheran 152

Oddný 48, 64

Oden 49, 79, 90, 91, 113

Oehlenschläger, Adam 177, 180

Ohlmarks, Åke 98

Olaf Engelbrektsson, ärkebiskop

154

Ólafur Solvason, präst 105

Olaf Røgvaldsson, biskop 148

Ólafía Einarsdóttir 77

Ólafur Høskuldsson 45

Ólafur Tréteigja 114

Olav Haraldsson (S:t) 47, 65, 80,

81, 103, 116

Olav Kvite 9

Olav Kyrre 48

Olav Tryggvason 47, 49, 50, 73, 75, 77, 116, 164

Ólof, en duktig dam 143

Olof, sagokung i Norge 167

Olof Skötkonung 48, 50

Olof Trätälja 114

Orkneyöarna 8, 139, 144

Orm Áslaksson, biskop 135

Orm Jónsson 110

Orvar Odd 138

Otkel 68, 69

Óttarr Svarti, skald 48

Óttarr Vendilkráku 114

Ovidius 82, 138

P

Pál Solvason, präst 105, 106

Páll Jónsson, biskop 108

Páll Torfason, sýslumaður 162

Pasdal, John, kapare 141

Register och kommentarer

Percy, John, kapare 141
Petrus, biskop på Hólar 137
Phelps, Samuel, redare 176, 177,
179

Pining, Grönlandsfarare 149
Pothorst, Grönlandsfarare 149
Puget, R. du 94, 96, 101

R

rådhera 190
Ragnar Lodbrok 46
Ragneid, konkubin 107, 108
Rangárvellir 173
Rannveig, hustru som vill skiljas 60
Rask, Rasmus 180
I Tyskland intresserade sig Bröderna Grimm mycket för Eddan och tog kontakt med Rasmus Rask i ämnet. De hoppades med hans hjälp få till stånd en vetenskaplig tysk utgåva men blev förekomna av en Herr von der Hagen, som gav ut texten i Berlin 1812. En fragmentarisk prosaöversättning vid namn *Lieder der alten Edda* blev hela resultatet av Bröderna Grimms samarbete med Rasmus Rask. Den rymmer varken *Völuspá* eller *Hávamál*, utan endast hjältedikter.
Reidarfjörður 175

Reinines, kloster 124
renar 172
Det finns kvar en stam av renar på Island, men renskötsel i norrländsk mening förekommer knappast.
Reykdæla saga 33, 61
Reykholt 105, 108, 110, 117, 118–119
Reykjalíð 173
Reykjavík 11, 174, 175, 176, 177, 178, 182, 185, 188, 189, 193, 194, 196, 198
Richard, engelsk köpman 139
Rif, hamn 143
Rios, D. A. de los 101
Rolf Götriksson 168
Rolf Krake 138
Rúgman, Jón 165
runhent 87
Røgnvald, jarl 48

S

Sander, Fredrik 99
Sauðafell 158
sauðatollr 20
sekkjagjald 140, 150

Shetlandsöarna 8, 9, 18, 139, 144
siðabót 151
Sighvat Sturluson 108, 116, 117, 118

Register och kommentarer

- Sigmund, niddiktare* 68
Sigrid Storråda 114
Sigtrygg Silkeskæg 48
Sigurd jarl 48
Sigurdarkviða 86
Sigurður Jónsson 158
Sigurður, abbot i Thykkjabær 156, 157
Sigvardur Théttmarsson 118, 119, 120
Sigvatr Thordarson, skald 48
Simon Knut 119
Simrock, Karl 93, 97
sjöröware 141, 142, 143, 159, 160
Skaftá 173
Skaldatal 46
Skálholt 41, 81, 82, 83, 84, 107, 127, 135, 146, 147, 148, 154, 156, 157, 158, 174
Skallagrim Kvællulfsson 17, 51–53
Skamkel 68
Skapnartunger 166
Skapti Thoroddsson 22, 80
Skardaborg 57
Skarpheden 71
Skirnismál 86
Skule jarl 109, 110, 117, 118
Skuli Magnússon, landsfógeti 170, 171
Sleipner 112
Smid Andresen, hirdstjóri 136
Sneglu-Halli 48
 Som hovskald hos Harald Hådråde var Sneglu-Halli en svår konkurrent till sin landsman Thjóðolfr Arnórsson. Flateyarbók har stått till tjänst med en liten historia, tháttr, om Sneglu-Halli, vars namn torde ha med snigel eller sniglande att göra. Den poetiska smaken vid norska hovet skildras som föga förfinad, mest inställd på obsceniteter och grovkornigt skäll. Om Sneglu-Halli själv berättas att han aldrig fick äta sig mätt vid måltiderna därför att kungen åt fort och hävde taffeln så snart han själv var färdig, och då var serveringen vid bordsändarna nätt och jämnt avslutad. Sneglu-Halli brukade därför ta sig en portion gröt mellan måltiderna, vilket upptäcktes av kungen och upprörde honom mycket, så att till kvällsvard den dagen fick skalden inte äta med de andra utan undfägnades med idel gröt i ett väldigt tråg och befalldes att äta tills han sprack. Sneglu-Halli satte i sig så mycket han orkade och yttrade sedan att kungen fick ta hans liv på annat sätt. Denne lugnade sig då för ögonblicket. Inom kort gav han skalden order att rädda sig från döden genom att ögonblickligen dikta ett kväde om stekt gris, något som denne klarade med glans.
- Snjófrid* 46
Snorra-Edda 85, 111–112
Snorralaus 110
Snorri Sturluson 30, 46, 85, 86, 88, 106, 108–119
Snorri Thorbrandsson 44
Snorri Thorgrimsson godi 24, 38, 39, 43, 63, 79
Snotra 167
sommartillägg 28
Sonartorrek 54
spetälska 173
sprit 162, 170, 190
Stefán Jónsson, biskop 148
Stefni Thorgilsson, missionär 75
Steinn Herdisarson, skald 48
Steingerd 56
Steingrimm 61
Steinthorr 24
Steinvör 56

Register och kommentarer

- Stephan Stephansen, amtsmaðr* 178
Stephanius, Stephanus, i Sorø 85
stiptbefalingsmaðr 170
Stjörn-Oddi, se astronomi
stóridómr 159
Strömbäck, Dag 84
Sturla Sighvatsson 116–118
Sturla Thordarson (Hvamm-Sturla) 104–106
Sturla Thordarson, krönikör 32, 124–125
Sturlungasaga 103, 125
 De många mordbränderna på 1200-talet bragte naturligtvis oordning i brandförsäkringsväsendet på Island.
Sturlusaga 104
Styrbjörns saga 138
Styrr 24
Surtsey 196
Svarfdælasaga 58
Svávar den svenske 7
svavel 140, 150
Sveigðir (Svegde), sveakung 114
Sveinn Björnsson, riksföreståndare, president 192, 193
Sveinn Pétursson spaki 148
Sveinn Sturluson 105
 Enbart genom sitt rykte för bråkighet gick denne son av Hvamm-Sturla till historien. Han uträttade ingenting, vare sig gott eller dåligt.
Sven Tveskæg 58
Svithjóð inn mikla 113
sýslumaðr 126, 127
Sæmundr Jónsson på Oddi 109, 110
Sæmundr Sigfússon hinn froði 83, 85
Sögubrot af fornkonungum 138
Sölve, en galt 36

T

- Teit Gunnlaugsson* 146, 147
Thall, Edvin 95, 98
Thangbrand, missionär 75, 76
Thingeyrar, kloster 84
Thingvellir 18, 20, 21, 76–79, 80, 104, 109, 118, 175, 189
Thjóðhild 72, 73
Thjóðolfr från Hvin, skald 46, 47
Thor 35, 49, 79, 89, 90
Thorarinn Loftunga, skald 48
Thorarinn Moldoxi 61
Thorbjörn Hornklofi, skald 46
Thorbjörn Oxakraft 37
Thorborg, sveaprinssessa 168
Thorbrandssönerna 24
Thordis, Gisli Súrssons syster 38
Thordis Snorradóttir 116
Thorð, kamrat till Egil 52
Thorðr Andrisson 124
 Dagen innan han skall avrättas sjunger den fångne Thorðr Andrisson en dans, alltså en ringlekstext som fanns på 1200-talet:
 Mínar eru sorgimar
 þungar sem blý.
Thorðr Blig 24
Thorðr Gellir 23
Thorðr Kakali 117, 120, 122
Thorðr katt 43
Thorðr Kolbeinsson, skald 64
Thorðr Sturluson 108, 116, 117
Thorðr Thorvaldsson 122

Register och kommentarer

- Thorðr på Möðruvellir* 132
Thorður Thorláksson, biskop 164
Thore herse 167
Thorfinn Karlsefni 73
Thorgeirr Ljósuetningagodi 62, 77-78, 80
Thorgeir, fosterbror till Thormodr Kolbrúnarskald 64
Thorgerd Egilsdóttir 54
Thorgils Oddsson från Breiða-fjörður 103, 104
Thorgils Skarði 122
Thorgny Lagman 114
 Sentida svenska historiker brukar anse att figuren nog är fritt uppfunnen av Snorri Sturluson, men i Landnámabók nämns faktiskt Þorgnýr lögmaðr af Svíaríki. Där står att hans dotter var gift med en viking som hette Ketill brimil: Ketill brimill átti Jórunn dóttur Þorgnýs. Mågen i fråga begav sig till Shetlandsöarna och även till Island.
Thorgrimr Skinnhúfa 60-61
Thorgrimr Thorsteinsson 38
Thorgrimr Troll 64
Thorgrima Galdraskinn 43
Thorgunna 41
Thori Snepil 26
Thori Träben 41, 42
Thorkel Thorgeirsson 62
Thorkell, en hedning 76
Thorkell, lagman 27
Thorkell Rostung 109
Thorlákr Thorhallsson, helgon 106-108
Thorláks saga helga 108
Thorlákur Runólfsson, biskop 83, 104
Thorleifr Arnarson, uppbördsman 141
Thorleifr inn spaki 18
Thorleifr jarlaskáld Rauðfeldarson 58-59
 I en kortsaga som heter Sneglu-Halla-tháttur figurerar Thorleifr som trollkarl hemma på Island.
Thorleifr Kimbi 24
Thormodr, präst 77
Thormóðr Kolbrúnarskald 48, 64, 65
Thormóður Torfason, historiograf 164
Thoroddr, bonde 41
Thorodd Gamlason, runmästare 84
 En bland de många handskrifterna av Snorra-Edda innehåller också en uppsats om stavning. Alla fornisländskans språkljud, accenter och kvantiteter tilldelas där var sina tecken. Det hela anses vara ett fonetiskt mästerverk, och något därav övergick till den vanliga skriften.
Thorodd Snorrason 24
Thoroddr Thorbrandsson 44
Thorolfur bægifótr Bjarnarson 39, 40
Thorolfur Kvällulfsson 51
Thorolfur Mostrarskegg 24, 34, 35
Thorolf Smör 10
Thorsteinn Egilsson 55
Thorsteinn Rauðnef 26
Thorsteinn Surtr 28
Thorsteinn Thorskabitr 25, 35
Thorvald Thorsteinsson, sýslumaðr 129
Thorvaldr, Droplaugs man 60
Thorvaldr, Hallgerds förste man 67
Thorvaldr Kodransson, missionär 75
Thorvaldr från Vatsfjörður 117
Thorvaldr Tin-Teinn 56
Thorvard Loptsson 146, 147
Thorveig, trollkåring 56
Thráinn 70

Register och kommentarer

- Thrymskviða* 89
Thuridr Thorgrimsdóttir 41, 43, 63
Thykkvabær, kloster 106, 127, 154
Tideke Becker, tjänsteman 141
tideräkning 27–29
Tirfing 138
Torfæus 164
Torgny lagman, se Thorgny
Trampe, Frederik Christoffer 177, 178, 179
Trampe, Jörgen Detlev 184
Troja 112
Trójumannasaga 138
trygdamál, en ed 19
Tungu-Odd 23
Turgeis 9
tvimánaðr 27

U

- Ulfljótr* 18–19
Ulfr Sebbason, skald 46
Ulfvar 39, 40
Ulleråker 168, 169
Uni Gardarrsson 66
Unn (Aud den djuptänkta) 45
Urækja Snorrason 117, 119
USA 179, 192–194
utsättande av spädbarn 78, 80

V

- Vafthruðnismál* 86, 90
Valgarðr inn grái 71
Valgerd Olafsdóttir 105
Vanlandi, sveakung i Uppsala 114
vápnadómr 159
Vápnfirðinga saga 62
Vatsdæla saga 33
veckoår 28, 29
Vémundr 61
Wenzel, Bodo 93, 100
Verelius, Olof 165, 169
versmått 86–88
Vestmannaeyjar 11, 141, 142, 159, 160, 196
Veterliði, en skald 76
Wetterstedt, Gustaf af 180
Videy, kloster 154, 157
Viga-Glum 33, 66
Viga-Skúta 61
Viga-Styrr 62
Vigeland, Gustav 111
Vilchinus, biskop 136
Vilhelm av Sabina 120
Vinland 72–73
 Prästen Adalbrand Helgason och hans bror Thorvald seglade 1285 västerut från Island och fann ett nytt land som de följdriktigt kallade Nýland. Detta väckte uppseende och intresse, och kung Eirik Magnusson skickade 1289 iväg en sjöfarare vid namn Landa-

Register och kommentarer

Hrolf att undersöka saken närmare. *Vries, Jan de* 93, 97, 101
Mera meddelar hävderna inte. *Völundarkviða* 86
Vinlandia (Torfæus) 164 *Völuspá* 86, 89–90
Vísburrr, sveakung i Uppsala 114

Y

Ynglingatál 47
Ynglingatal 46

Yngvi (Freyr) 113

Å

Akerblom, Axel 96, 98

Ä

ætternisstapi 165, 166

Ö

Ögmundr Kalfsson, abbot 106
Ögmundur Pálsson, biskop 148,
151, 152, 153, 154, 155
Ölfusá 153
Ölvir Hnúfa, skald 46

Önundr (Anund), sveakung 114
Önundr sjone 55
Önundr Trefótr (Träben) 36
Örlogsstaðir 118
Öraefajökull 173